

Nærings- og kulturkomiteen

Møtebok 002/12

Ávjuvárgæidnu 50, N-9730 Kárášjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Tid: 4. - 6.6.2012

Sted: Karasjok

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
003/12	Landbrukspolitiske utfordringer
004/12	Forvaltning av fiske etter anadrom laksefisk

Tilstede

Leder Heidi P. Greiner Haaker, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)

Nestleder Geir Tommy Pedersen, Norske samers riksforbund (NSR)

Varamedlem Ann Solveig Eriksen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap), for Margit Eli Anti Oskal

Medlem Knut Store, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)

Medlem Inger Jørstad, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)

Medlem Inga-Lill Sundset, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)

Medlem Mathis Nilsen Eira, Norske samers riksforbund (NSR)

Medlem Gunn-Britt Retter, Norske samers riksforbund/Samefolkets parti (NSR/Sfp)

Varamedlem Rolf Wilhelmsen, Nordkalottfolket, for Toril Bakken Kåven. Tiltrådte komitémøtet 5.6.2012 kl. 08.30

Medlem Per A. Bæhr, Flyttsamelisten (FSL)

Medlem Olaf Eliassen, Arja. Tiltrådte komitémøtet 4.6.2012 kl. 09.45

Medlem Aud Marthinsen, Fremskrittspartiet (FrP)

Permisjoner

Medlem Margit Eli Anti Oskal, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap), permisjon 4.6. - 5.6.2012

Medlem Randi Skum, Norske samers riksforbund, permisjon 4.6. - 5.6.2012

Medlem Toril Bakken Kåven, Nordkalottfolket (NKF), permisjon 4.6. - 5.6.2012

Fra administrasjonen

Sekretær: Roy Amundsen

Saksordførere og skyggesaksordførere

Sak 003/12 Landbrukspolitiske utfordringer

Saksordfører: Inga-Lill Sundset

Skyggesaksordfører: Geir-Tommy Pedersen

Sak 004/12 Forvaltning av fiske etter anadrom laksefisk

Saksordfører: Gunn-Britt Retter

Skyggesaksordfører: Heidi P. Greiner Haaker

Spørsmål til sametingsrådet

Komiteen hadde spørsmål til sametingsrådet i sak 003/12 og i sak 004/12.

Medlem i sametingsrådet Marianne Balto svarte på spørsmålene i sak 003/12.

Administrasjonen ved seniorrådgiver John Osvald Grønmo redegjorde for Sametingsrådet i sak 003/12.

Medlem i sametingsrådet Marianne Balto svarte på spørsmålene i sak 004/12.

003/12: Landbrukspolitiske utfordringer

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Sametinget behandler i denne saken landbrukspolitiske utfordringer. Hovedtema er arktisk landbruk, matproduksjon, arealressurser, bygdenæringer og rekruttering.

Forslag

Forslag fra *Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Inga-Lill Sundset, Heidi Persdatter Greiner Haaker, Ann Solveig Eriksen og Inger Jørstad, og fra Árja Olaf Eliassen*

Forslag 1

Kapittelet om melkeproduksjon og sauehold:

2. setning fjernes.

Kapittelet om arealressurser:

Ny 1. setning:

Dyrka jord og dyrkbar jord samt utmarksbeiter danner grunnlaget for det grasbaserte jordbruket i samiske områder.

Forslag fra *Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen og Mathis Nilsen Eira, fra Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/Sfp) Gunn-Britt Retter, og fra flyttsamelista Per A. Bævr*

Forslag 2

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår og erstattes med følgende:

Sametinget viser til sak 11/12 der et enstemmig Sametinget ber om at: «Sametinget vil behandle stortingsmelding om landbruks- og matpolitikken, Meld. St. 9 (2011-2012), Velkommen til bords.»

Sametinget beklager at sametingsrådet ikke har fulgt opp Sametingets enstemmige vedtak ved å ikke fremme denne saken for Sametinget. Sametinget beklager også sterkt at sametingsrådet ikke har tatt kontakt med Stortinget for å klargjøre at Sametinget ønsket å behandle stortingsmeldingen om den overordnede landbruks- og matpolitikken.

Sametinget konstaterer at Sametinget er avskåret fra å influere på Stortingets behandling av den fremtidige overordnede landbrukspolitikken.

Forslag fra *Flyttsamelista (FSL) Per A. Bævr*

Forslag 3

Kapitlet om bygdenæringer:

5., 6. og 7. avsnitt strykes

Begrunnelse:

Reindriftsbasert turisme er ikke avklart med NRL, derfor kan det ikke tas med i jordbruksmeldingen.

Forslag fra *Fremskrittspartiet (FrP)* Aud Marthinsen

Forslag 4

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår og erstattes med følgende:

Norge er et vidstrakt land med en desentralisert næringsstruktur. En stor del av verdiskapingen skjer utenfor sentrale strøk. Gjennom generelle rammebetingelser må det legges til rette for at verdiskaping også skal kunne skje i distriktene, samt at verdiene i større grad må kunne beholdes der de skapes.

Kommuner som aktivt legger til rette for næringsutvikling, bør få igjen for dette gjennom selskapsskatten. Dette bør skje på en slik måte at ikke alle midlene fra selskapsskatten havner i den kommunen hvor hovedkontoret ligger, men at en forholdsmessig riktig del tilfaller de kommuner hvor verdiskapingen faktisk finner sted.

Verdiskaping i distriktene hemmes ved at bedrifter tappes for kapital gjennom hardhendt beskatning. Det bør legges til rette for at bedrifter kan utvikle seg i hele landet ved en generell avvikling av formuesskatt og reduksjon av arbeidsgiveravgift og inntektsskatt, samt en kraftig nedsettelse av avgiftsnivået.

En av de viktigste utfordringene for næringslivet i distriktene knytter seg til samferdsel. Transport av varer til kunder og markeder er en betydelig utfordring dess lenger vekk man kommer fra viktige havner og byer i Norge. Derfor er det behov for økt utbygging av infrastruktur i hele landet.

Sametinget ber derfor Stortinget arbeid for:

- gjennom lavere skatter og avgifter, sørge for at næringer kan klare seg uten subsidier
- gjøre det enklere for enkeltmennesker å starte og drive sin egen bedrift
- redusere skjematengden og forenkle den offentlige forvaltning, lover og regler
- hindre at offentlige bedrifter gis særfordeler som fører til konkurransevridning
- at søknader og henvendelser til det offentlige skal besvares innen fastsatte tidsfrister
- la kommunene beholde en del av selskapsskatten
- bedre infrastruktur og redusere skatter og avgifter for å sikre vekst
- igangsette tidenes samferdselsløft
- at skatter og avgifter knyttet til naturressurser i størst mulig grad beholdes lokalt

Sametinget ønsker et fritt landbruk som gir den enkelte bonde et reelt valg til produksjon innenfor de rammer som markedet, egeninteresse og økonomi setter. Bønder må anses som selvstendig næringsdrivende på linje med andre næringsdrivende, og vi har stor tillit til norske bønders evne og kunnskap til selv å avgjøre hva og hvordan de skal produsere for å skaffe seg og sine en god inntekt som er til å leve av.

Dagens politikk med massive reguleringer og overføringer har ikke fungert. Ved å avskaffe og forenkle lover som i dag begrenser bøndernes frihet, vil landbruket bli bedre rustet til å klare seg på lik linje med andre næringer.

Eierne av landbrukseiendommer må få råderett til å bruke og omsette disse uten unødvendig politisk styring. En fremtidsrettet jordbrukspolitikk må sikres ved å styrke den private eiendomsretten. Dette medfører blant annet at prisreguleringen på landbrukseiendommer fjernes.

Forbrukernes stilling må styrkes når det gjelder valgfrihet og landbruksvarer. Det må bli en friere omsetning av matvarer, blant annet ved at samvirkeorganisasjonenes monopolstilling, særordninger og andre konkurransehindrende ordninger fjernes. Dagens produksjonskvoter og reguleringseksport virker hemmende og hindrer et fritt og konkurransefremmende marked. Den enkelte produsent må stå fritt til å levere sine varer til den som tilbyr de gunstigste betingelsene. Produsentene må selv kunne velge om produktene skal selges direkte til forbruker, kjede eller til videreforedling. Det bør også legges til rette for at lokale produsenter kan produsere og selge egenproduserte alkoholholdige varer som øl, vin og sider direkte til kunder.

Sametinget ber derfor Stortinget arbeide for å:

- fjerne begrensninger i lover og regelverk som hindrer effektiv drift av landbrukseiendommer
- endre lovgivningen slik at bønder lettere kan selge eller leie ut grunn
- redusere dagens støtte- og subsidieordninger, men ha kompensasjonsordninger for dem som blir vesentlig negativt berørt av strukturendringene
- oppheve pris- og produksjonsbegrensninger
- avvikle konsesjons-, bo- og driveplikten, samt odelsreguleringer
- åpne for fri tilgang til internasjonale markeder gjennom frihandelsavtaler
- etablere et oversiktlig fritt konkurransesystem for landbruket med overgangsordninger
- fjerne produksjons- og markedsreguleringer som hindrer fri konkurranse

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

004/12: Forvaltning av fiske etter anadrom laksefisk

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Sametinget og Miljøverndepartementet inngikk i november 2010 en rammeavtale som skulle sikre at rettighetshaverne ble involvert i arbeidet med å regulere laksefisket i Nord-Troms og Finnmark. I henhold til avtalen ble det i februar 2011 opprettet et bredt sammensatt arbeidsutvalg som skulle legge et felles grunnlag for konsultasjoner mellom miljøvernmyndighetene og Sametinget om reguleringer av laksefisket i Nord-Troms og Finnmark fra 2012.

I den videre prosess og konsultasjoner ble det ikke oppnådd enighet mellom Sametingsrådet og Miljøverndepartementet. På denne bakgrunn behandler Nærings- og kulturkomiteen sak om Forvaltning av anadrome laksefisk.

Forslag

Forslag fra *Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen og Mathis Nilsen Eira, fra Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/Sfp) Gunn-Britt Retter, og fra Flyttsamelista (FSL), Per A. Bævr*

Forslag 1

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår og erstattes med følgende:

Sjølaksefiskerne i Norge har rett til å fiske på laks. Rettigheten til sjølaksefisket ansees å ha et selvstendig rettsgrunnlag ved siden av finnmarksloven § 22 første ledd bokstav b). For samiske sjølaksefiskere følger dette av SP artikkel 27 og ILO 169 artikkel 15 nr. 1, jf. artikkel 13 og artikkel 23. Når det gjelder historiske rettigheter slår Sametingsrådet fast at disse eksisterer, og alltid har eksistert på bakgrunn av bosetning og bruk ved kysten i uminnelige tider. Samer og andre bosatt ved kysten har slike rettigheter på grunnlag av alders tids bruk, lokale sedvanerettigheter og folkeretten.

Sametinget har også som målsetting å bevare og gjenoppbygge laksebestander av en størrelse og sammensetning som sikrer mangfold innen arten og utnytter dens produksjonsmuligheter. Tradisjonell kunnskap skal ligge til grunn for lakseforvaltningen sammen med biologisk kunnskap for å få det beste grunnlaget for forvaltningen, jf. naturmangfoldloven § 8. Dette betyr at det er nødvendig å fremskaffe og systematisere tradisjonell kunnskap både om elv og sjø som grunnlag for fiskereguleringer.

Sjølaksefiske er en viktig del av det totale ressursgrunnlaget som utgjør livsgrunnlaget for den sjøsamiske befolkning. Forbudet mot drivgarnsfiske til havs og massiv reduksjon av sjølaksefiskeplasser ved kysten, viser at sjølaksefiskerne har tatt en uforholdsmessig stor del av ansvaret for en bærekraftig forvaltning av laksestammene. Sametingsrådet konstaterer at de samlede laksereguleringer i sjø er så strenge at sjølaksefiskets eksistensgrunnlag er truet.

Sametingsrådet og Miljøverndepartementet inngikk i november 2010 en rammeavtale som skulle sikre at rettighetshaverne ble involvert i arbeidet med å regulere laksefisket i Nord-Troms og Finnmark. I henhold til avtalen ble det i februar 2011 opprettet et bredt sammensatt arbeidsutvalg som skulle legge et felles grunnlag for konsultasjoner mellom miljøvernmyndighetene og Sametingsrådet om reguleringer av laksefisket i Nord-Troms og Finnmark fra 2012.

Arbeidsutvalgets rapport ble avgitt 6. november 2011. Arbeidsutvalget for fiskereguleringer i Nord-Troms og Finnmark kom med et forslag til fiskereguleringer i elv og sjø for 2012, samt en langsiktig strategi for reguleringene. I oppfølgingsarbeidet mellom Sametingsrådet og DN var det enighet om elvereguleringene, regulering i sjø for 2012 i Nord Troms, men ikke om reguleringer i sjø i Finnmark.

I henhold til rammeavtalen, når det ikke er oppnådd enighet, gjennomførte Sametingsrådet og Miljøverndepartementet konsultasjoner om det videre reguleringsarbeidet. Miljøverndepartementet fulgte direktoratets innstilling om ikke å gjenutvide fisketiden i Finnmark med henvisning til Direktoratet for naturforvaltnings innstilling, arbeidsutvalgets anbefalinger og hensynet til Russland, med unntak av regionen i Porsanger som fikk en gjenutvidelse.

Sametingsrådets posisjon var at hele Arbeidsutvalgets forslag til reguleringer måtte bli gjeldende for 2012. Sametingsrådet la frem en skisse til løsning der det ble framhevet at arbeidsutvalgets forslag til reguleringer for 2012 ble ansett for å være bærekraftig og som også skisserte en løsning som tok hensyn til departementets behov for å ta hensyn til Russlands innspill. Det ble ikke oppnådd enighet mellom Sametingsrådet og Miljøverndepartementet. Dette innebar at Sametingsrådet ikke kunne gi sin tilslutning til departements reguleringsforslag eller forslag til konklusjoner.

Sametinget vil understreke at uten Sametingets og rettighetshavernes tilslutning har reguleringen ingen legitimitet eller forankring blant de berørte brukere.

Sametinget ber Sametingsrådet ta initiativ til at den kritiske situasjonen for sjølaksefiskerne rapporteres til FN.

Norge er medlem av North Atlantic Salmon Conservation Organisation (NASCO) som blant annet utarbeider retningslinjer for regulering av anadrome laksefisk. Sametinget ber Sametingsrådet påpeke behovet for å innarbeide urfolkshensyn i retningslinjer fra den nordatlantiske laksevernorganisasjonen, NASCO.

Manglende anerkjennelse av sjølaksefiskernes rettigheter og stadig strammere regulering i sjø truer sjølaksefiskernes eksistensgrunnlag. Sametingets manglende gjennomslag i utforming av reguleringer og forvaltning av laksefiske forverrer denne tendensen. Sametinget mener at prinsippet om anerkjennelse av historisk rett og deltakelse i forvaltning er så viktige for de sjøsamiske lokalsamfunn og Sametinget at det må prioriteres. Komiteen mener at Sametinget må forberede seg på en rettslig avklaring av samiske rettigheter sjølaksefiske. Sametinget må prioritere å forberede en slik rettslig avklaring både i det nasjonale og internasjonale rettssystemet. Sametinget må prioritere ressurser til alliansebygging i forhold til rettighetshavere og/eller deres organisasjoner, avklaring av hvem som skal reise rettskrav og juridisk, økonomisk og praktisk assistanse fram til man har utprøvd de rettslige mulighetene som finnes for å sikre sjølaksefiskernes rettigheter.

Forslag fra *Fremskrittspartiet (FrP)* Aud Marthinsen

Forslag 2

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår og erstattes med følgende:

Uavklarte rettighetsspørsmål er en ulempe for en konkurranseutsatt næring som fiskeriene. Sametinget mener at fiskerettighetene er nasjonale, og at de dermed skal forvaltes nasjonalt. Det er et viktig poeng at man i årtier har skapt verdier langs hele kysten i de forskjellige sesongfiskeriene. Å begrense fiskernes mulighet til å utnytte hele kysten vil være et tilbakesteg, og en stor belastning både for fiskeflåten og de mange arbeidsplassene i fiskeindustrien.

Sametinget mener at det ikke er grunnlag for å tildele spesielle fiskerirettigheter til den kystsamiske befolkningen ut ifra det en hevder er historiske rettigheter en har krav på. Sametinget vil vise til at fiskeriressursene er nasjonale ressurser som skal forvaltes ut fra nasjonale hensyn og beskattes på en mest mulig optimal måte. Det kan ikke være slik at man skal begynne å tildele særrettigheter etter etnisk opprinnelse eller hvorvidt man har bodd i et gitt område over tid. Fiskeriressursene fastsettes med grunnlag i havressursloven og ikke minst ut fra hvordan en kan oppnå en mest mulig optimal utnyttelse av de totale ressursene, herunder anadrome laksefisk.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Undertegnede har lest møteprotokollen og funnet at de vedtak som er ført inn i protokollen er i overensstemmelse med nærings- og kulturkomiteens vedtak.

Karasjok, 5.6.2012

Nærings- og kulturkomiteen

Heidi P. Greiner Haaker
komitéleder

Inga-Lill Sundset
saksordfører

Gunn-Britt Retter
saksordfører